SZAKMAI KEREKASZTAL
2015. JÚNIUS 26.
Helyszín: Sapientia EMTE, 15-ös terem 11 óra.
****

Vitaindító

A sikeres helyi fejlesztési programok hasznosításáról...

A székelyföldi térség rurális településein a helyi fejlesztési programok száma már jónéhány éve magas, ugyanakkor továbbra is növekedőben van. Ezek egy része belső kezdeményezés, kisebb erőforrásokkal (helyi összefogáson alapuló kezdeményezések, rendezvények, kisebb beruházások, kisebb pályázati támogatások nyomán szervezett programok stb.), más részük külső erőforrásokból történő, nagyobb értékű beruházás (infrastruktúra fejlesztés, építkezés stb.). Nagyobb részükről a média is hírt ad, a programok más része csak kisebb körben ismert.

A helyi fejlesztési programok gyakorlatához általában kétféle vélemény, attitűd kapcsolódik.

- Az elindított/lezárt helyi fejlesztési programok már létezésük okán is rendszerint pozitív értékelést kapnak (fontosak, hasznosak, jók), s ha egy program lezárult, akkor azt rendszerint sikerként könyveljük el, vagy explicit módon is sikeresnek nevezzük.
- A helyi fejlesztési programok társadalmi hatásával, társadalomépítő/változtató funkciójával általában nem vagyunk elégedettek.

Erre az ellentmondásra (sok sikeres program VERSUS kismértékű társadalomformáló hatás) többféle magyarázat adható. Lehet érvelni azzal, hogy a helyi fejlesztési programok száma még mindig kevés, ezért a látható/mérhető társadalmi hatásra még várni kell. Vagy azzal, hogy a helyi szereplők részvételének formája, mértéke nem megfelelő.

Most záruló szakmai programunk tapasztalatai alapján arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy a kismértékű társadalmi hasznosulás oka máshol (is) kereshető. Többféle tényezőnek köszönhetően olyan helyzet alakult ki, hogy a helyi szereplők a helyi fejlesztési programok látható/mérhető eredményét/termékét értéknek tekintik, de magát a projektfolyamatot (a maga sokféle összetevőjével) nem. Nem kerül hasznosításra a sikeresnek tartott helyi programok tényleges „sikeressége”.

A sikeres helyi fejlesztési program (mint társadalmi folyamat) egész sor olyan összetevőt tartalmaz, amely helyi értéknek, endogén erőforrásnak tekinthető, ezek azonban nem kerülnek hasznosításra. Csak vázlatosan jelezzük, hogy a sikeres helyi fejlesztési program mindig tartalmaz innovatív komponenst (az „új", az újítás igénye), kreatív elemet (cselekvést generál), társadalmi szereplőket kapcsol össze (együttműködés), szerepet vállal a település identitásának erősítésében stb. Az ilyen és hasonló összetevők figyelmen kívül hagyása tulajdonképpen azt jelenti, hogy a program fontos tartalmi elemeit csak közbeeső, szükséges fázisoknak, megoldandó problémának tekintjük, amelyet a végeredmény eltakar.

Ha ezen a téren elmozdulást szeretnénk (a projekt folyamatot vagy annak tartalmi elemeit szeretnénk értékként tételezni és hasznosítani), akkor három kérdésre válaszokat kell találnunk:

1. Miben is áll ebben a térségben a helyi fejlesztési programok helyi értéke?
2. Mi korlátozza ezeknek az értéktartalmaknak a hasznosulását?
3. Hogyan lépjünk tovább?

Az első kérdés megválaszolása azt igényli, hogy leírásokat, elemzéseket végezzük olyan helyi fejlesztési programokról, amelyeket sikeresnek tartunk. A porgramok – mint összetett társadalmi folyamatok – feltételeit, alakulását, eseményeit, közreműködőit vizsgálva kell feltárnunk a helyi sikeresség tényezőit. Erre tettünk kísérletet a PAHRU porgramja keretében. Az elkészült elemzések lehetőséget kínálnak a tapasztalatok összefoglalására. Ezt a módszertant célszerű tovább bővíteni, mélyíteni és a gyakorlatban minél több helyi programra vetítve alkalmazni (a sikeres helyi programok leírásának/elemzésének rendszeressé tétele, publikálása).

A második kérdés megválaszolása nehezebb. Valószínű, hogy korábbi társadalmi tapasztalatok, kulturális minták is közrejátszanak abban, hogy igazából csak a programok végeredménye (esetleg az elindulása) érdekli a helyi szereplőket, de maga az egész projektfolyamat nem.

Az értéktartalmak és a korlátozó tényezők ismeretében javaslatokat dolgozhatunk ki arra vonatkozóan, hogy

- Milyen módon lehetne kivitelezni minél több sikeres helyi fejlesztési program elemzését, és hogyan érdemes ezt közismertté tenni
- A sikeres programokban rejlő értéktartamakat miként lehet a helyi fejlesztésben hasznosítani.

MELLÉKLET:

Sikeres projektek – vidéki térségben (A Program szakami eredményeit összefoglaló tanulmány kivonata)